

AIKUISSOSIAALITYÖN KEINOT TUKEA ASIAKKAITA VUOKRAVELKA- TILANTEISSA ESPOOSSA

Annika Tiilikainen
Sosiaalityön käytäntötutkimus
Sosiaalityö
Helsingin yliopisto
Tammikuu 2020

TUTKIMUKSEN KONTEKSTI

Asumisen ongelmatilanteet voivat ilmetä monin eri tavoin. Vuokravelan kertyminen on yksi merkittävä tekijä, joka voi vaarantaa asumisen. Espoon aikuissosiaalityön nuorten (18-29 -vuotiaiden asiakkaiden) tiimin sosiaalityöntekijät ja sosiaaliohjaajat kohtaavat työssään vuokravelkatilanteissa eläviä asiakkaita ja pyrkivät sosiaalityön keinoin auttamaan heitä.

Kunnan myöntämä ehkäisevä toimeentulotuki vuokravelkaan on yksi keino turvata asumisen jatkuminen. Taloudellisen tuen sijasta tai sen ohella voidaan asumisen tueksi tarjota myös esimerkiksi sosiaaliohjausta, asumisneuvontaa, järjestöjen tukipalveluita tai ostopalveluina tuettua asumista tai palveluasumista.

TUTKIMUKSEN TARKOITUS

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, miten nuorten tiimin sosiaalialan ammattilaiset näkevät sosiaalityön keinot tukea asiakkaita vuokravelkatilanteissa sekä mitä kehittämistarpeita he näkevät työlle.

AINEISTO JA ANALYYSI

Aineisto koostui nuorten tiimin sosiaalityöntekijöiden -ja sosiaaliohjaajien ryhmähaastattelusta sekä nuorten tiimissä marraskuun 2019 aikana toteutetun vuokravelkaseurannan lomakkeista. Vuokravelkaseuranta ei ollut osa käytäntötutkimusta vaan toteutettiin siitä riippumatta, mutta sain luvan käyttää palautettuja lomakkeita osana tutkimusaineistoa.

Analyysin toteutin aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla, jossa tutkimuskysymyksen kannalta olennaisten

sisältöjen teemoittelun ja teemojen luokittelun kautta pyrin löytämään vastauksia tutkimuskysymykseen.

TULOKSET

Vuokravelkatilanteiden taustalta löytyy hyvin monenlaisia tekijöitä, mutta aineiston perusteella tyypillisimmät taustatekijät liittyivät elämänhallinnan vaikeuksiin, mielenterveys -ja päihdeongelmiin sekä velkaantumiseen. Sosiaalityön työskentelyn onnistumisen ja asiakkaan asumisen jatkumisen kannalta keskeisimmiksi tekijöiksi nousivat asiakkaan sitouttaminen työskentelyyn, palvelujen oikea-aikaisuus ja saatavuus sekä resurssit. Samansuuntaisia tuloksia on saatu myös Lahdessa toteutetussa tutkimushankkeessa, jossa tutkittiin nuorten asumisen haasteita (Keskikylä, Mäkelä & Kaksonen, 2014).

1) Asiakkaan sitouttaminen työskentelyyn

Työntekijät pyrkivät vahvasti sitouttamaan asiakkaita sosiaalityön työskentelyyn. Haasteena he kokivat kaikkein vaikeimmassa tilanteessa olevat asiakkaat, joiden tapaamisille saapumista vaikeuttavat esimerkiksi vakavat mielenterveys -tai päihdeongelmat. Tarvetta ”kotoa hakevalle” tai palveluihin ”saattavalle” työlle olisi.

2) Palvelujen oikea-aikaisuus ja saatavuus

Vuokravelkatilanteessa ja mahdollisen häätöuhan alla elävien asiakkaiden kohdalla asumisen tukipalveluiden pitäisi alkaa välittömästi, kun tilanne on tullut ilmi ja arvio palveluntarpeesta on tehty. Asiakkaan tilanteeseen soveltuvinta palvelua ei kuitenkaan välttämättä ole aina ylipäänsä kunnan palveluvalikossa, tai jonot ovat pitkät.

3) Resurssit

Resurssit vaikuttavat siihen, kuinka nopeasti vuokravelkatilanteessa elävät asiakkaat pääsevät sosiaalityön tapaamiselle selvittämään tilannettaan ja kuinka nopeasti tarvittava työskentely voi alkaa. Nuorten

tiimin oma sosiaaliohjaus ja nopeat ajat sosiaaliohjaajille koettiin pääosin toimiviksi, mutta niitä voisi olla enemmänkin. Kunnan ostopalveluiden suhteen palveluihin pääsyn koettiin vaikeutuneen.

IDEAT KEHITTÄMISEEN

Käytäntötutkimuksen tulosten pohjalta mahdollisia jatkokehittämideoita ovat:

1) Järjestöyhteistyön kehittäminen

Verkostoituminen järjestötoimijoiden kanssa ja ajantasainen tiedonkulku järjestöjen tukipalveluista voisi tuottaa sekä työntekijöiden että asiakkaiden näkökulmasta lisäarvoa työskentelylle sekä vähentää ostopalveluihin kohdistuvaa resurssipainetta.

2) Aikuissosiaalityön omien ryhmien ja sosiaaliohjauksen vahvistaminen

Aikuissosiaalityön omat ryhmät (esim. vuokravelkaryhmä) ja sosiaaliohjaus koettiin hyviksi, mutta niitä voisi edelleen kehittää siihen suuntaan, että asiakkaiden olisi helpompaa päästä nopeammalla tahdilla mukaan työskentelyyn.

LÄHTEET

Keskikylä, S., Mäkelä, T., Kaksonen, N. (2014). *Nuorten asumisen haasteet ja palvelujen kehittämistarpeet Lahdessa*. Nuorisosasuntoliitto, Lahden kaupunki, SOS II -hanke, Kaste -hanke (STM), Sosiaalialan osaamiskeskus Verso -liikelaitos.